



Pohjanmaan hyvinvointialueen ympärivuorokautinen palveluasuminen osana ikäihmisten palveluverkkokokonaisuutta

Aluehallitus 19.08.2024 § 154
4481/00.01.02.01/2024

Valmistelija Vähäkangas Pia
Pellfolk Tony
Koskela Marketta
Björkqvist Monika
Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihde), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Ympärivuorokautinen palveluasuminen on (SHL 21c §) asumista hoivakodissa, palvelukodissa tai vastaavassa asumisyksikössä, jossa henkilöllä on asunto ja jossa hän saa asumisyksikön henkilöstöltä viipymättä ja vuorokaudenajasta riippumatta hoitoa ja huolenpitoa myös äkilliseen tarpeeseensa. Kohderyhmänä on henkilöt, jotka tarvitsevat päivittäin vuorokaudenajasta riippumatta jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa, joiden järjestäminen kotihoitona, omaishoitona, perhehoitona tai muulla tavalla ei ole mahdollista tai asiakkaan edun mukaista. Ympärivuorokautista palveluasumista järjestetään pitkäaikaisesti tai lyhytaikaisesti. Se voi olla tilapäistä tai säännöllisesti toistuvaa.

Pohjanmaan hyvinvointialueen eräänä palvelustrategisena tavoitteena on se, että 93 % 75 vuotta täyttäneistä asuu kotona vuonna 2025. Tämä taso vastaisi kansallista tasoa. Tällä hetkellä Pohjanmaan yli 75-vuotiaista 91,8 % asuu kotona.

Jotta yhä useampi ikäihminen voisi asua omassa kodissaan, on hyvinvointialueella lisätty ennaltaehkäiseviä ja kotona asumista edistäviä palveluita, kuten kotikuntoutusta, kotisairaaloimintaa ja päivystyksen liikkuvan sairaanhoitajan palveluita. Intervellihoidon käyttäjäkuntaa on laajennettu, mikä tukee kotona asumista. Yhteisöllisen asumisen suunnitelmat etenevät myös.

Ennen hyvinvointialueen toiminnan käynnistymistä poikkesivat kuntien kriteerit ympärivuorokautisen palveluasumispaikan myöntämiseen. Nämä kriteerit on nyt yhtenäistetty, joten paikka myönnetään nyt samoin perustein koko alueella.

Pohjanmaalla on suhteessa enemmän palveluasumispaikkoja väestön määrään nähden kuin muualla Suomessa. Ikäihmisten palvelutuotantoa voidaan tarkastella peittävytenä. Sotkanet.fi kuvaa ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyttä laskemalla 75 vuotta täyttäneiden henkilöiden osuutta ja määrää tietynä poikkileikkausajankohtana (31.12.2023). Tämän laskelman mukaan Pohjanmaan hyvinvointialueen ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys on 7,5 % (1601 henkilöä). Kansallinen vertailuluku on 6,4 %.

Hyvinvointialueiden välisissä vuoropuheluissa käytetään ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyyslaskelmissa paikkamääriä, jolloin peittävyysluku on suhteessa korkeampi, koska oletuksena on 100 %:n käyttöaste. Myös tässä vertailussa Pohjanmaan hyvinvointialueen peittävyysluku (8,7 %, paikkamäärä 1855) on hyvinvointialueiden korkeimmasta päästä (kansallinen keskiarvo 6 %). Hyvinvointialueet ovat pääosin asettaneet paikkamäärien peittävyystavoitteiksi 5,8 - 6 %.

Koska Pohjanmaan hyvinvointialueella on terveempi väestö, on perusteltua, että Pohjanmaan hyvinvointialue asettaa asumisen peittävyystavoitteet vähintään samalle tasolle kuin kansalliset keskiarvot. Tämä luo mahdollisuuksia hyvinvointialueelle muuttaa rakenteita kevyemmiksi ja saavuttaa vaadittuja säästöjä pitkällä aikavälillä.

Ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyystaso ehdotetaan asetettavaksi 6 %:iin. Ehdotetulla peittävyysasteella (6 %) tulisi vähentää noin 316 paikkaa vuoteen 2030, jolloin



vuonna 2030 olisi käytössä 1537 ympärivuorokautista palveluasumispaikkaa (omat ja ostot yhteensä). Paikkamäärien vähentäminen koskee sekä omaa ympärivuorokautista asumispalvelutuotantoa että yksityistä palvelutuotantoa.

Kukaan asiakas, jolle on myönnetty paikka, ei jää ilman asumispalvelupaikkaa. Paikkamäärien vähentäminen toteutetaan asiakaslähtöisesti. Ehdotettu 316 ympärivuorokautisen asumispaikan vähentäminen ehdotetaan aloitettavan vuoden 2025 alussa, koska muutoksen läpivienti etenee hitaasti. Asukkaiden keskimääräinen hoitoaika ympärivuorokautisessa palveluasumisessa on yli 2 vuotta. Muutosprosessi etenee myös eri aikaisesti eri yksiköissä. Muutos toteutetaan pääosin vuosina 2025-2026, jotta ehdotettu paikkapeittävyystavoite (6%) saavutetaan vuoteen 2030 mennessä. Paikkamäärien vähentämistä jatketaan tarvittaessa vuonna 2027.

Asumispalveluissa tehtävät rakennemuutokset ja paikkamäärän vähentäminen kansalliselle tasolle ovat tärkeimmät Pohjanmaan hyvinvointialueen palveluita tarkasteltaessa, jotta toimintaa voidaan suunnata tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman ja strategian linjausten mukaisesti. Yhden oman noin 20 paikkaisen ympärivuorokautisen palveluasumisyksikön vuosittaisen nettokustannukset (budjetin 2024 mukaan) sijoittuvat 1,3-1,8 miljoonan välille. Ympärivuorokautisen palveluasumisyksikön muuttaminen yhteisölliseksi asumiseksi vähentää yksikkötason vuosikustannuksia noin puoleen, mikäli asiakasrakenne on sellainen, että kotihoidon palvelujen asiakaskohtainen tarve on 30 tuntia/kuukausi/asukas.

Taulukko 1: Pohjanmaan hyvinvointialueen ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkatilanne (1.8.2024) ja paikkapeittävyystavoitteet sekä paikkamäärien vähentämisehdotus

Ikäihmisten ympärivuorokautinen palveluasuminen Pohjanmaan hyvinvointialueella		
Alueet	Nykyinen paikkatilanne 1.8.2024 (omat ja osto)	Peittävyystavoite 6% ja paikkamäärien vähennemissuunnitelma vuoteen 2030
Pohjoinen: <i>Kruunupyö Pietarsaari Luoto Pedersöre Uusikaarlepyy</i>	Asumispaikkoja 549 (omat 271, osto 278). Paikkapeittävyys on 9,1 %	120 paikan väheneminen
Keskinen: <i>Vöyri Mustasaari Vaasa Laihia</i>	Asumispaikkoja 963 (omat 565, osto 398). Paikkapeittävyys on 8,7 % Oma 30 paikkainen yksikkö voidaan muuttaa ilman investointia yhteisölliseksi asumiseksi	145 paikan väheneminen



Eteläinen: <i>Maalahti</i> <i>Korsnäs</i> <i>Närpiö</i> <i>Kaskinen</i> <i>Kristiinankaupunki</i>	Asumispaikkoja 343 (omat 325, osto 18). Paikkapeittävyys on 8,3 %	51 paikan väheneminen
		316 paikkaa vähenee

Taulukossa ehdotettuja ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkamäärien vähentämistä jatketaan vuoden 2026 jälkeen tarvittaessa, jotta asetettu 6%:n paikkapeittävyystavoite saavutetaan 75 vuotta täyttäneiden osalta.

Sektorijohtaja, ikäihmiset Vähäkangas Pia

ehdottaa, että aluehallitus käy keskustelua ympärivuorokautisen palveluasumisen vähentämissuunnitelman (ikäihmiset) toimeenpanosuunnitelmasta ja antaa virkamiehille tehtäväksi tuoda asia päätöksentekoa varten seuraavaan hallituksen kokoukseen

Päätös:

Hallitus kävi keskustelun ympärivuorokautisen palveluasumisen vähentämissuunnitelman (ikäihmiset) toimeenpanosuunnitelmasta ja antoi viranhaltijoille tehtäväksi tuoda asia päätöksentekoa varten seuraavaan kokoukseen.

Jakelu